

Sygn. akt III AUa 885/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek (spr.) SSA Jolanta Hawryszko
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2013 r. w Szczecinie

sprawy (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wydanie pisemnej interpretacji przepisów

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 lipca 2012 r. sygn. akt VII U 370/12

1. oddala apelację,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak SSA Romana Mrotek

Sygn. akt III AUa 885/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z dnia 5 października 2011 r. odmówił wydania interpretacji w sprawie wniosku złożonego przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w S. w przedmiocie opłacenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze od wynagrodzeń należnych pracownikom za miesiąc grudzień, a wypłaconych w dniu 10 stycznia 2010 r. Zdaniem organu rentowego z treści art. 10 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika, że wydanie wiążącej interpretacji nie jest możliwe w odniesieniu do zdarzeń przeszłych, poprzedzających datę złożenia wniosku o wydanie interpretacji. Celem wydania interpretacji jest bowiem

uniknięcie przez przedsiębiorcę błędnego zastosowania przepisów, a interpretacja zdarzeń przeszłych, a do takich należy wypłata prawnikom wynagrodzeń 10 stycznia 2010 r., nie może już służyć temu celowi.

W odwołaniu od decyzji (...) Spółka z o.o. w S. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji polegającej na nakazaniu organowi rentowemu wydania interpretacji przepisów prawa w sprawie obowiązku opłacenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych w terminie 30 dnia od daty uprawomocnienia się wyroku, ze skutkiem wynikającym z art. 10a ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. W uzasadnieniu odwołująca wskazała, że interpretacja art. 10 ust. 2 w zw. z ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, posługującego się pojęciem „zaistniałego stanu faktycznego”, nie pozwala na wyłączenie z tego pojęcia stanów faktycznych przeszłych, które już zaistniały, a zatem nie jest możliwa zawężająca wykładania wskazanych przepisów, które nie definiują pojęcia „zaistniałego stanu faktycznego”. Nadto stan opisany we wniosku o dokonanie interpretacji, nadal może wywoływać skutki prawne, gdyż może skutkować zastosowaniem art. 40 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, a zatem w konsekwencji odwołująca się ma interes prawny w uzyskaniu interpretacji, czy stanowisko jej jest prawidłowe.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 16 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. do wydania interpretacji przepisów na podstawie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w sprawie obowiązku opłacenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych od wynagrodzeń należnych pracownikom wnioskodawcy za miesiąc grudzień 2009, a wypłaconych w dniu 10 stycznia 2010 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 9 września 2011 r. (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. złożyła w ZUS Oddziale w G. wniosek o wydanie interpretacji w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Spółka wskazała, że na dzień 31 grudnia 2009 r. zatrudnia pracowników przy pracach określonych w załączniku nr 1 poz. 24 i 25 ustawy o emeryturach pomostowych i zatrudnia ich nadal. Pracownikom wynagrodzenie wypłacane jest do 10 dnia następnego miesiąca i za grudzień 2009 r., zostało wypłacone w dniu 10 stycznia 2010 r. Przy naliczaniu składek odprowadzanych na rzecz organu rentowego dotyczących wynagrodzenia za grudzień 2009 r. nie dokonano zaliczenia na Fundusz Emerytur Pomostowych. Pierwsze składki na ten Fundusz zostały zapłacone 15 marca 2010 r. wraz ze składkami za wynagrodzenia za pracę za styczeń 2010 r. Odwołująca się spółka stoi bowiem na stanowisku, że skoro ustawa o emeryturach pomostowych w zakresie obowiązku naliczania i odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r., to pierwsze wynagrodzenie od którego należy odliczyć i odprowadzić składkę na ten Fundusz, stanowi wynagrodzenie ze styczeń 2010 r.

Analizując objętą zakresem zaskarżonej decyzji odmowę wydania pisemnej interpretacji przez organ rentowy przez pryzmat art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2010 r., nr 220, poz. 1447 ze zm.) Sąd pierwszej instancji zważył, że odwołanie spółki jest uzasadnione. Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 ww. ustawy przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Jak zaś stanowi art. 10 ust. 2 wskazanej ustawy, wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych. W przepisach ustawy pojęć tych nie wyjaśniono, ale w piśmiennictwie przyjmuje się, że zaistniały stan faktyczny, to stan faktycznie (rzeczywiście) zaistniały, przy czym bez znaczenia pozostaje w tym zakresie moment jego powstania. Z punktu widzenia interpretacji kluczowe znaczenie mają skutki jego zaistnienia. Istotne zatem było, czy na dzień wniosku o wydanie interpretacji, stan faktyczny w nim opisany, mógł nadal rodzić określone konsekwencje prawne. Zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie bez znaczenia jest, że stan faktyczny opisany przez spółkę we wniosku zaistniał przed datą wystąpienia o interpretację, skoro w dalszym ciągu istnieje potrzeba dokonania wykładni stosownych przepisów. Wypłacenie pracownikom wynagrodzenia za grudzień 2009 r. bez odprowadzenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych

może wywołać skutki prawne polegające na konieczności zastosowania określonych regulacji, których interpretacja ma dotyczyć. Zdaniem zaś skarżącej z uwagi na wydanie zakwestionowanej decyzji nie może prowadzić ona właściwie księgowania. Nadto w zależności od rozstrzygnięcia określonych przepisów do płatnika może zostać zastosowana regulacja zawarta w art. 40 ustawy o emeryturach pomostowych, który przewiduje odsetki od nieopłaconych w terminie składek, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych może wymierzyć płatnikowi dodatkową opłatę w wysokości 100 % nieopłaconych składek. Wniosek spółki dotyczył zatem zaistniałego stanu faktycznego, jednakże opisane w nim okoliczności mogą w dalszym ciągu wiązać się z obowiązkiem uregulowania określonych należności. Odwołujący się miał zatem interes prawny w uzyskaniu od organu rentowego wnioskowanej interpretacji, która umożliwiłaby mu uniknięcie – o dacie wydania interpretacji – określonych sankcji związanych z nieuregulowaniem we właściwym terminie składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Dlatego, Sąd Okręgowy zaskarżoną decyzję (...) Oddziału w G. na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. zmienił i zobowiązał organ rentowy do wydania interpretacji na podstawie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Apelację od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i zarzucił naruszenie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej poprzez nakazanie ZUS wydania interpretacji przepisów prawa ubezpieczeń społecznych co do zdarzeń przeszłych, które wywołały już konkretne skutki prawne. W ocenie skarżącego wykładania gramatyczna, a także funkcjonalna oraz systemowa art. 10 ust. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie potwierdza tezy przyjętej przez Sąd pierwszej instancji, który błędnie odczytuje treść tego przepisu, a także intencje wnioskodawcy. Z przepisu tego wynika bowiem kategoryczny zakaz wydawania interpretacji prawa ubezpieczeń społecznych, co do stanów faktycznych niewymienionych w tym przepisie. Zakaz ten dotyczy też sytuacji, gdy określone stany faktyczne, istotne dla wydania interpretacji, wywołały skutek prawny, w tym w postaci zaległości składkowych. Nadto celem uzyskania odpowiedzi na konkretne pytanie skorzystać można też z innych instytucji prawnych. Nic bowiem nie stoi na przeszkodzie, aby płatnik wystąpił do właściwego oddziału ZUS z wnioskiem o ustalenie zaległości składkowych. Decyzja w tym przedmiocie będzie stanowiła odpowiedź na pytanie czy od wynagrodzeń za grudzień 2009 r. wypłaconych 10 stycznia 2009 r. należało lub nie opłacić składki na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Podnosząc powyższe Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

(...) sp. z o.o. w S. wniosła o oddalenie apelacji (...) Oddziału w G..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie oraz oceny prawnej, które Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne.

Na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Zgodnie z ust. 2 art. 10 wymienionej ustawy, interpretacja może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych.

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy odmowa udzielenia przez organ rentowy odpowiedzi na pytanie zawarte we wniosku o interpretację przepisów ubezpieczenia społecznego była zgodny z prawem, wobec uznania przez organ rentowy, że interpretacje nie mogą dotyczyć zdarzeń, które miały miejsce w przeszłości.

W ustawie o swobodzie działalności gospodarczej nie określono jak należy rozumieć pojęcie „zaistniałego stanu faktycznego”, co może rodzić określone problemy praktyczne. Analiza komentowanego przepisu pozwala jednak

na stwierdzenie, tak jak przyjął to Sąd Okręgowy, że „zaistniały stan faktyczny”, to określona, rzeczywiście zaistniała sytuacja podmiotu (w niniejszej sprawie płatnika składek), do której zastosowanie znajdują przepisy prawa ubezpieczeń społecznych i dla którego to podmiotu ten określony przez niego stan faktyczny (lub zdarzenie przyszłe) może rodzić konsekwencje w sferze obowiązków z zakresu ubezpieczeń społecznych. Przedmiotem interpretacji mogą być zatem takie sytuacje faktyczne, które mogą powodować powstanie obowiązku uiszczania składek z tytułu ubezpieczeń społecznych lub rodzić odpowiedzialność prawną określonego podmiotu w przypadku nie wypełnienia obowiązków. Powyższa konstatacja znajduje potwierdzenie w orzecznictwie, gdzie przyjęto, że określenie „zaistniałego stanu faktycznego” należy rozumieć w taki sposób, iż nie jest istotne, kiedy ów stan faktyczny powstał. Istotne znaczenie ma natomiast to, aby ów stan faktyczny zaistniał rzeczywiście, a skutki jego zaistnienia nadal (tj. również w dacie zgłoszenia wniosku o interpretację) wymagały dokonania interpretacji przepisów, które w ramach subsumcji mają być stosowane w odniesieniu do tego stanu faktycznego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 maja 2010 r., sygn. III AUa 3404/09, Lex nr 686888), na które to stanowisko słusznie powołał się Sąd Okręgowy i które w pełni respektuje również Sąd Apelacyjny orzekający w niniejszym składzie. Jak trafnie zauważył Sąd meriti wypłata wynagrodzenia pracownikom przez odwołującą się spółkę (...) za miesiąc grudzień 2009 r., gdy nie obowiązywały jeszcze przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, nastąpiła w dniu 10 stycznia 2010 r., gdy przepisy wskazanej ustawy już obowiązywały i nakazywały odprowadzenie składek na utworzony tą ustawą Fundusz Emerytur Pomostowych. Wypłata wynagrodzeń, należnych za grudzień 2009 r. w przypadku spółki (...) nastąpiła jednak bez odprowadzenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i składek tych odwołująca się spółka do dnia dzisiejszego nie odprowadziła. W tej sytuacji płatnik powziął wątpliwość, czy po jego stronie zachodzi obowiązek odprowadzenia pierwszej składki na Fundusz Emerytur Pomostowych z tytułu wynagrodzeń za grudzień 2009 r., czy dopiero od wynagrodzeń należnych za miesiąc styczeń 2010 r. Analizując przedstawiony stan faktyczny oraz brzmienie przepisu art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, stwierdzić należy bez wątpienia, że na podstawie tego przepisu odwołująca się spółka uprawniona była do złożenia wniosku o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę składek na Fundusz Emerytur Pomostowych. Jak słusznie wskazuje odwołująca się, celem regulacji zawartej w art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej jest uzyskanie przez przedsiębiorcę pewności co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów prawa z których wynika obowiązek świadczenia określonych danin publicznych. Wykładnia celowościowa rozważanego tutaj przepisu prowadzi zatem do wniosku, że przedsiębiorca w każdej sytuacji, kiedy przepisy prawne nakładające na niego obowiązek świadczenia daniny publicznej budzą wątpliwości, ma prawo wystąpić o taką interpretację. Sąd Apelacyjny podzielił również zapatrywanie Sądu pierwszej instancji, że wskazany przez płatnika stan faktyczny wywoływać może dla niego skutki prawne związane z koniecznością świadczenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych oraz w zakresie odpowiedzialności karno – administracyjnej w razie nieopłacenia tych składek lub opłacenia ich w zaniżonej wysokości. W konsekwencji uznać należało, że wniosek dotyczył interpretacji przepisów które w nakreślonym przez płatnika stanie faktycznym są niejasne i z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Nowy stan prawny związany z wejściem w życie ustawy z dnia 19 grudnia 2009 r. o emeryturach pomostowych

i zobowiązaniem do uiszczania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, nadal w zależności od przyjętego stanowiska, może wiązać się z obowiązkiem opłacenia przez płatnika tych składek za wynagrodzenia wypłacone pracownikom w dniu 10 stycznia 2010 r., a także nałożeniem na płatnika przewidzianej w art. 40 ustawy o emeryturach pomostowych kary finansowej. Stwierdzić zatem należało, że wniosek o interpretację zaistniałego stanu faktycznego, dotyczył stanu faktycznego, który zachował swoją aktualność, gdyż rodzi skutki dla funkcjonowania płatnika (niemożność właściwego księgowania), jak i skutki w zakresie obowiązku świadczenia składek.

Mając na względzie powyższe, Sąd Apelacyjny uznał, że wnioskodawca miał interes prawny w uzyskaniu od organu rentowego interpretacji, która umożliwiłaby zapłatę lub braku obowiązku zapłaty składek oraz uniknięcie ewentualnych sankcji związanych z nieuregulowaniem składek na Fundusz Emerytur Pomostowych. Na wyeliminowanie ewentualnych sankcji nie pozwoliłoby zaś postulowane przez organ rentowy wystąpienie przez płatnika o ustalenie zaległości składkowych, gdyż decyzja w tym przedmiocie nie wywoływałaby dla przedsiębiorcy skutków określonych w art. 10 a ust. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Rozstrzygnięcie Sądu

Okręgowego uznać należało zatem za prawidłowe i Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego jako niezasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

W oparciu o treść art. 98 k.p.c., art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w punkcie 2 wyroku zasądzono od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G., jako przegrywającego sprawę, koszty zastępstwa procesowego (...) spółka z o.o. w S. przez radcę prawnego przed sądem drugiej instancji. W oparciu o dyspozycję § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu zasądzeniu podlegała kwota 120 zł.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko